

A kormánytisztviselői lét ethosza

Dr. Jávor András

Magyar Kormánytisztviselői Kar

MKK

A XX. század hatása a közszolgálatra

- A hivatásos közszolgálat globális elterjedése
- A végrehajtó-hatalom felelőssége dominánssá vált
- Az osztályharc helyett az érdekegyeztetés került előtérbe
- Kialakult a közszolgálat vezérkara
- Az állam szerepe új értelmet nyer

A hivatásos közszołgálat elterjedése

- Szakképzett, hivatásos közszołgálati alkalmazottak
 - akik szakmaként tekintenek hivatásukra és
 - életpálya számukra a közszołgálat
- „Merit system”
 - Anglia 1855
 - USA 1883
 - Posztindusztriális, public administration (economy és efficacy)
 - Szovjetunió 1917 , Lenin elmélete:
 - A bürokrácia és a hivatásos hadsereg a proletárhatalom fő ellensége
 - Eredmény: még nagyobb bürokrácia és hadsereg

Kialakult a közszolgalat vezérkara

- A modern magyar közigazgatás kezdete 1848
 - Kabinet rendszer, gyenge közigazgatás
 - Csak politikai vezetés létezett
- A kiegyezés után, 1870-ben Nagy-Magyarország állami alkalmazottainak létszáma 23.000 – 24.000
 - 1918-ban 229.000 !
 - 1938-ban 120.000 !
 - Ma 80.000 kormánytisztviselő dolgozik
- A szervezeti egységek száma jelentősen megnövekedett
- A politikai vezető stratégia, államférfi
- Az apparátus vezetése vezérkart igényel!

Az osztályharc helyett az érdekegyeztetés került előtérbe

- Az azonos foglalkozású emberek hivatásszervezetekben
 - Az állam és a dolgozók új kapcsolatrendszerét hozza magával
 - Kívülálló helyett „hozzátartozók”!
 - A hivatásrendek testületi önkormányzatok
- Az államélet közüggyé válik

Hivatás

- A hivatás, mint a professzionalizmus, a professzió lényege
 - a közjót, a közösségi szolidaritást szolgáló társadalmi funkció;
 - szerepe:
 - a társadalmi stabilitás megszilárdításában,
 - a társadalom alrendszerei kapcsolatainak megerősítésében,
 - a fennálló alkotmányos közjogi rendszer továbbfejlesztésében kiemelkedő jelentőségű.
 - a különböző társadalomtudományi területek képviselői a hivatások, más szóval a professziók meghatározó tulajdonságaként jegyzik a közjót szolgáló etikát, a felelősségérzetet, a szolgálatot.

A hivatás jellemzői

- egész életre ható elkötelezettséget jelent a szakma művelése, a szakmai tudás használata és az ehhez rendelt kompetenciák alkalmazása iránt;
- más típusú társadalmi kapcsolatok alárendelése a szakmai szocializáció érdekében;
- a tevékenység egész életre szóló gyakorlása;
- a szakmai testületi élet, a hasonló felfogású és életvitelű emberek közösségéhez tartozás megléte és megélése.

Az egész életre szóló hivatásgyakorlás is
a közszolgálati lét alapja!

Globális trendek

- Világszerte jellemző a közhivatalok és közigazgatás iránti közbizalom csökkenése;
- Ugyanakkor növekszik a társadalom, a polgárok elvárása a közszolgálattal szemben;
- A közszektor folyamatos átalakulás, reform, átszervezés alatt van, amely próbára teszi a közszolgák képességeit és pszichés egyensúlyát;
- Az értékek komplexitása, értékkonfliktusok, „értékválság”, az értékek változása az élet minden területén, így a közigazgatásban is jelen van;
- Erősödött a nyitottság, az átláthatóság, az elszámoltathatóság követelménye;
- A korrupció-elleni harc fontossága előtérbe került;

azaz

- **A „jó kormányzás” elképzelhetetlen etikus kormánytisztviselők nélkül!**

MKK

- Kinek szolgál a közszołga?
 - A közösségnek?
 - A vezetőknek?
 - Saját érdekeinek?
- A hivatal, a hivatali hierarchia és a kormánytisztviselő viszonya
 - A kormánytisztviselők saját hatalomtudatának erősítői:
 - Jogszabályok dzsungele
 - A polgárok begyakorlott elkerülő technikái
 - Pszeudo-centralizált vezetési rendszer
 - Kormánytisztviselői mentális jólét keresése: „ha ilyen keveset fizetnek nekem...”

Görög bölcsélet

- Éthosz: tartalmaz emberi bensőség, a jellem, ami az emberben lakik.
 - Lényeg a létezőben!
- Azaz az éthosz a tartalom, a végső cél és az élet eredménye is.
 - Szókratész szerint, az emberben belül egy Daimón (amolyan istenféle) van;
 - Kereszténység: az emberi test a Szentlélek temploma;
 - XVI. század: panteista istenszakra?
 - Felvilágosodás: haszonelvű ész lakik az emberben...
 - XIX. század: finom anyagból álló szellem, valamiféle fluidum lakozik az emberben (?)
 - És ma?

Társadalom nincs erkölcs nélkül

- Hirdetett erkölcs
 - Az etika mint tudományos-bölcseleti diszciplína közvetlenül a hirdetett erkölcshez kapcsolódik.
 - Az etika megfogalmazza, rendszerezi, indokolja, bizonyítja és megmagyarázza az erkölcsi szabályokat
- Gyakorolt erkölcs
 - minden egyén a maga szubjektivitásával viszonyul a fennálló, illetve hirdetett erkölcsi rendhez – erkölcsiség!
 - Önismeretünk etikai oldala azoknak az erkölcsi jelentésű viszonylatoknak a tudatosítását segíti elő, amelyek a közösség tagjait kapcsolják össze, illetve az egyén és a közösség között jönnek létre.
 - A boldog élet feltétele: az igazság, az őszinteség és a becsületesség az emberek egymás közötti viszonyában!

Az etikus kormánytisztviselői lét kialakulásához szükséges

- Felelős kormánytisztviselői lét;
- a jól definiált viselkedési szabályok és felelősségi viszonyok;
- a szankciók legyenek ismertek és mindenkit egyformán sújtsanak;
- életpálya modell, színvonalas képzés és a szükséges gyakorlati idő garantálása;
- személyes tanácskérési, valamint szupervíziós lehetőségek;
- a munkahelyi és szakmai közösségek jó értelemben vett működése;
- etikai tanácsokat adó informális és etikai döntéseket hozó formális fórumok;
- a társadalom viselkedésszabályozó szerepének formális eszközszerkezete (pl. internet-es vagy más visszajelzések, stb.),
- a média helyes szerepe és
- a közmegebecsülés (amelynek a jövedelem csak egy része!)

Ne feledjük!

- *Artem magistratum civitatum difficilem et nobilissimam!*
- *A köztisztviselőség nehéz és nemes szolgálat!*

Szolgáljunk rá!

Köszönöm a figyelmet!